

**YANGILANGAN O'ZBEKISTONDA INSON ERKIN VA FAROVON
YASHAYDIGAN MA'NAVIY MAKON, MA'RIFATLI JAMIYAT BARPO
ETISH DOLZARB MASALADIR**

*Mamasidiq To'lanov-katta o'qituvchisi
Qo'qon Universiteti Andijon filiali
"Ijtimoiy va iqtisodiy fanlar" kafedrası
tolanov1963@mail.ru, +998 90 1428252*

ANNOTATSIYA

Maqolada mamlakatimizda inson erkin va qulay yashaydigan ma'naviy makon ma'rifatli jamiyatda barpo etishga astoydil harakat qilayotgani haqidagi fikr bildirilgan. Shu bilan birga, yoshlarni tarbiyalashda jamoatchilikning rolini yanada kengaytirish kabi masalalar aks ettirildi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy omillar, ma'naviyat, bozor tamoyillari, xalq va davlat, hurmatli intilishlar, ibratli fazilatlar, siyosiy-ijtimoiy, ma'rifatli jamiyat, ma'naviy makon, globallashuv, axborot hujumlari, ma'naviy qadriyatlar, tahdidlar va xavflar, terrorizm, ekstremizm, odam savdosi, zararli g'oyalar, beparvolik, hamdardlik, byurokratiya, uzluksiz ta'lim, iste'dodlar, rivojlanish strategiyasi.

Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev "O'zbekistonning yangi strategiyasi" kitobida yangi O'zbekistonning hozirgi rivojlanish bosqichida ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy omillar bilan bir qatorda ma'naviy va ta'lim jabhalarida amalga oshirilayotgan islohotlar ham muhim ekanini yaxshi bilamiz. [1]

Agar jamiyat hayotining asosi iqtisodiyot bo'lsa, uning ruhi va diqqatga sazovor joyi ma'naviyat ekanligini hammamiz yaxshi tushunamiz. Biz yangi O'zbekistonni barpo etishda ushbu ikki mustahkam ustunga - bozor tamoyillariga asoslangan kuchli iqtisodiyotga va ajdodlarimiz merosi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga asoslangan kuchli ma'naviyatga tayanamiz.

Biz uchun ma'naviyat-bu odamlar o'rtasidagi o'zaro ishonch, hurmat va e'tibor, kelajak xalq va davlatni birgalikda qurishga bo'lgan ezgu intilishlar, ibratli fazilatlar majmui.

Boshqacha qilib aytganda, ma'naviyat jamiyatdagi barcha siyosiy va ijtimoiy munosabatlarning mazmuni va sifatini belgilaydigan asosdir. Ushbu poydevor qanchalik kuchli bo'lsa, millat va davlat shunchalik kuchli bo'ladi.

Bugun biz mamlakatimizda ma'naviy makon, inson erkin va farovon yashaydigan ma'rifatli jamiyat qurishga qat'iy intilamiz. Qanday qiyinchilik va qiyinchiliklarga duch kelmasligimizdan qat'i nazar, biz shu maqsadda boshlagan barcha islohotlarni, biz qabul qilgan dasturlarni izchil davom ettirmoqdamiz.

Globallashgan va ma'rifatli sohada turli tahdidlar kuchayib borayotgan zamonaviy dunyoda biz ma'naviy hayotimizdagi o'zgarishlar dinamikasining evolyutsion rivojlanish darajasiga, o'ziga xos umumiy qonunlar va u bilan bog'liq o'ziga xos milliy xususiyatlarni amalga oshirishga alohida e'tibor qaratishimiz mumkin.

Ushbu tarixiy zarurat va ob'ektiv ijtimoiy-siyosiy jarayon bugungi kunda O'zbekistonning ma'naviy-ma'rifiy sohadagi taraqqiyoti va istiqbollari belgilab beradigan amaliy faoliyatning strategik tamoyillari va dasturlarini yaratish va hayotga tatbiq etishni nazarda tutadi.

Shu bilan birga, globallashuv va axborot hujumlari ta'siri ostida bizning milliy o'zligimiz va ma'naviy qadriyatlarimizga qarshi qaratilgan turli xil buzg'unchi g'oyalar, tahdidlar va xatarlar tobora kuchayib bormoqda. Xudbinlik, ya'ni o'z-o'zini aks ettirish, hayotga, mehnatga, oilaga, iste'molchilarning kayfiyatiga beparvo qarash kabi illatlar aholining, ayniqsa yoshlarning ongiga turlicha singdiriladi.

Terrorizm, ekstremizm, transmilliy va kiberjinoyatchilik, odam savdosi, giyohvand moddalar savdosi kabi jinoyatlar xavfi ortib bormoqda.

Milliy ma'naviyatimizga mutlaqo begona bo'lgan zararli g'oyalar, tushunchalar va qarashlar, chegaralarni buzmasdan, ifoda etmasdan, yumshoqlik ko'rsatmasdan, biz "chaqirilmagan mehmon" bizning uyimizga, jamiyatimizga, eng yomoni, yosh bolalarimizning sof qalbi va ongiga kirib borishini e'tiborsiz qoldirolmaymiz.

Buning ortidan yugurish, begona bo'lsa ham unga g'amxo'rlik qilish, chekkada nima porloq ko'rinmasin, boshqalarga ko'r-ko'rona ergashish bizning vazifamiz emas. Ayniqsa ma'naviyat sohasida. Afsuski, yaqin kelajakda ushbu rejadagi mintaqaning ta'siri, agar ruxsat berilsa, import hajmi oshadi.

Bizning ma'naviy hayotimizda bo'shliq, bo'shliq seziladi. Ma'naviy immuniteti zaif bo'lgan ba'zi yoshlar begonalarni xatti-harakatlarida ham, munosabatlarida ham ko'r-ko'rona ergashadilar. Buning sababi bizning milliy o'zligimizni, buyuk ajdodlarimizni bilmaslik, ilm-fan va irodaning etarli emasligi, bu haqiqat.

Yoshlarni tarbiyalashda jamoatchilikning roli susayib borayotgani barchamizni tashvishga solishi kerak. Bizning ma'naviyatimiz uchun eng katta xavf shundaki, aksariyat odamlarning befarqligi va beparvoligi, aytganda, yo'q bo'lib ketadi, bu bir xil haqiqatdir.

Korrupsiya, yomon ta'm, byurokratiya nafaqat iqtisodiy, balki ma'naviy hayotda ham oyoqlarimizga bolta uradi. Biz bu illatlarga qarshi keng ko'lamli kurashni boshladik. Ammo biz hammamiz bu xavf bilan birgalikda kurashmayotganimiz, jamoatchilik nazoratini kuchaytirmaganimiz sababli, hayotning o'zi biz bu muammolardan xalos bo'lolmasligimizni ko'rsatadi.

Shu sababli, ijtimoiy-ma'naviy muhitni ilmiy asosda tahlil qilish va uni takomillashtirishning samarali mexanizmlaridan foydalanish ko'p vaqt talab etadi.

Jamiyatimizda ma'naviy-ma'rifiy ishlar shu asosda yo'lga qo'yilmaganligi sababli ham ular kutilgan natijani bermaydilar.

Hech kimga sir emaski, ma'naviyat voizi bo'lish odamdan katta bilim va salohiyat, mahorat va tinimsiz aqliy mehnatni talab qiladi. Ammo, afsuski, ko'p yillar davomida ma'naviyat va ma'rifat sohasidagi xodimlarning ishini munosib rag'batlantirishga etarlicha e'tibor berilmadi. Endi bu muammoni hal qilish vaqti keldi va biz bu borada muhim qadamlar qo'ymoqdamiz.

Bugungi kunda ma'naviy sohadagi voqelik va jarayonlarni tartibga solishning oliy organi ishini yangi bosqichga ko'tarish va unga zamon talablarini, yangi O'zbekistonning mustahkam poydevorini qo'yish zarurligini hisobga olish zarur.

Shu munosabat bilan, kelgusi davr uchun mamlakatimiz taraqqiyot strategiyasida ma'naviy - ma'rifiy islohotlar uchun alohida bo'lim ajratilishiga ishonaman, - deydi Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev o'zining "O'zbekiston strategiyasi"nomli yangi kitobida.[2]

Kelajakda ushbu sohada amalga oshirishimiz kerak bo'lgan faoliyat ko'lami va muvozanati, ahamiyati va yo'nalishlari, bu boradagi natijalarni yaxshilash zaruriyati O'zbekistonning 2022-2032 yillarga mo'ljallangan ma'naviy rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish va uni davlat siyosatining tarkibiy qismiga aylantirishni ham talab qiladi.

Ushbu muhim vazifa, o'z navbatida, ma'naviy va ma'rifiy taraqqiyotda fan, madaniyat va san'at, adabiyot va badiiy ijod sohalari samaradorligini yanada oshirish choralari nazarida tutadi.

Shunday qilib, yangi O'zbekistonning shakllanishi nuqtai nazaridan bunday jarayon jamiyatning ma'naviy hayotining bir bosqichidan ikkinchisiga o'tish davri bo'lib, biz ushbu rejadagi o'zgarishlarni bir sifat va mazmundan boshqasiga o'zgartirish bilan bog'liq ishlarni tizimli va samaraliroq bajarishimiz kerak. boshqa sifat va tarkib.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Sh.Mirziyoev. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2021. 464 bet.
2. Tulanov M, Society as a self-organizing system / M Tulanov // Economics and society . – 2022. – No 3-2(94). – P. 280-283. – EDN MIJHSE.
3. AZ Solijonovna. The process of national and spiritual democracy of the personal socialization and its functions// Hunan Daxue Xuebao/Journal of Hunan University Natural Sciences// Vol. 48. No. 12. 湖南大学学报 (自然科学版), 2021. Pages 1565-1571. <https://johuns.net/index.php/abstract/239.html>
4. Solijonovna, Z. A. (2020). Modern Information Technologies - A Factor Of Increasing Youth Education, Potential And Spirituality. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 2(09), 554-560. <https://doi.org/10.37547/tajssei/Volume02Issue09-83>

5. Aripova, Z. S. Informatizing society as one of the reasons for creating a global society / Z. S. Aripova, A. A. Aysachev // Экономика и социум. – 2021. – No 4-1(83). – P. 62-65.
6. Aripova, Z. S. Cultural traditions: their essence and structure / Z. S. Aripova // Экономика и социум. – 2020. – No 5-1(72). – P. 16-19.
7. Aripova, Z. S. Essence and life meaning of world view / Z. S. Aripova // Экономика и социум. – 2020. – No 11(78). – P. 78-81.
8. Aripova, Z. S. Philosophy as a unity of scientific and non-scientific knowledge / Z. S. Aripova // Экономика и социум. – 2022. – No 3-2(94). – P. 46-49. – EDN MIJHSE.